

NÁSTRAHY POJMŮ: AKTIVA, MAJETEK, JMĚNÍ, ZÁVAZEK, DLUH

PITFALLS OF TERM USAGE: ASSETS, PROPERTY, LIABILITY, DEBT

Martina Skalická Dušátková

Abstrakt: Příspěvek se zaměřuje na významové diference v definicích, užívání a vnímání pojmů „aktiva“, „majetek“, „jmění“ a „závazek“, „dluh“ v různých právních a ekonomických disciplínách včetně problematiky účetnictví a daní, to vše v kontextu nedávné rekodifikace soukromého práva. Výhodiskem je přitom přístup páteřního soukromoprávního předpisu - nového občanského zákoníku, který se přidrzuje jasných definic pojmů a nesměšuje je. Pojmy jsou však užívány i ve veřejnoprávních předpisech, v právní nauce a v ekonomických textech včetně překladů zahraničních autorů, jež byly pro tento účel zkoumány.

Klíčová slova: aktiva, majetek, jmění, závazek, dluh, terminologie, rekodifikace soukromého práva

Abstract: This paper focuses on semantic differences in definitions, usage and perception of terms „assets“, „property“, and „liability“, „debt“, „obligation“ in a different legal and economic disciplines including issues of accounting and taxation, all in the context of the recent recodification of private law. Starting point is the attitude of the central private prescription - new Civil Code, which uses clear definitions of terms and do not mix them. But these terms are used also in public law, the legal doctrine and economic texts, including translations of foreign authors that were examined for this purpose.

Keywords: assets, property, liability, debt, obligation, terminology, Czech private law recodification

JEL Classification: G30, K22, M43

1 ÚVOD

Tímto článkem bych chtěla volně navázat na konferenční příspěvek Firma, podnik nebo obchodní závod? Některé termíny ekonomických disciplín v konfrontaci s jejich legální definicí (Skalická Dušátková, 2015a) a dosud nepublikovaný konferenční příspěvek Booked securities: are they securities or not? (Skalická Dušátková, 2015b), které se věnovaly problematice významu některých odborných termínů, a to konkrétně v oblasti práva a v ekonomických disciplínách. Cílem tohoto článku je upozornit na diference v definicích, užívání a vnímání pojmů „aktiva“, „majetek“, „jmění“, „závazek“, „dluh“ v různých oblastech práva a ekonomických disciplínách včetně problematiky účetnictví a daní, to vše v kontextu nedávné rekodifikace soukromého práva.

Pojmy „aktiva“, „majetek“, „jmění“ jsou významově tak blízké, že bývají často užívány *promiscue*, stejně tak je tomu u pojmů „závazek“ a „dluh“. Pojmy jsou přitom hojně používány i v jiných oborech a v běžném, neodborném jazyce. V žánrově vyváženém korpusu psané češtiny SYN 2010 (2010) je „majetek“ (jako lemma) uveden na 996. místě, jde o slovo používané častěji, než například slovo „bohužel“. Pojem „dluh“ zaujímá 2170. místo, „závazek“ 2418. místo, „jmění“ 4521. místo a „aktivum“ 4858. místo.

2 DATA A METODY

Příspěvek usiluje o nalezení významových odlišností pojmů a diferencí v užívání a vnímání pojmů. Východiskem je přitom současný občanský zákoník. Pro podrobnější zkoumání byly vybrány tímto předpisem vzájemně odlišované pojmy „majetek“ a „jmění“, které byly pro větší ucelenost ještě doplněny o Občanským zákoníkem neužívaný pojem „aktiva“, a dále občanským zákoníkem nyní již rovněž vzájemně odlišované pojmy „závazek“ a „dluh“. Podle dostupnosti byly zkoumány jak definice a užívání pojmů v čísle jednotném, tak i definice a užívání pojmů v čísle množném.

Základní přehled definic uvedených pojmů, jak je lze nalézt v různých zdrojích, byl zpracován do strukturovaných tabulek, jež jsou uvedeny níže. Pro zkoumání definic či významu pojmů byly využity zejména zákony, jejich důvodové zprávy, další právní normy, velké komentáře k zákonům, ekonomické slovníky, právní slovníky, monografie uznávaných autorů, doplněné o odborné články. V rámci monografií a slovníků byly zkoumány jak originální české texty, tak i texty přeložené z angličtiny do češtiny.

V případě zahraničních textů je uváděn jak český překlad pojmu, který je předmětem zkoumání, tak i jeho originál. Pro zpracování textů byla zvolena metoda obsahové analýzy a metoda komparace, dále byla využita metoda dedukce a analogie.

Tabulka 1: Pojem "aktiva".

pojem	zdroj	definice
jiné aktivum	Zákon o účetnictví v platném znění	<i>pojem je používán, není definován</i>
aktivum („asset“)	Mezinárodní účetní standardy (IAS 38)	zdroj, který je ovládán firmou v důsledku minulých událostí, a očekává se od něj plynutí budoucích ekonomických užitků do účetní jednotky
aktivum / asset	Ekonomický slovník s odborným výkladem (Fialová, Fiala, 2013)	majetek nebo nehmotné nároky, které mají schopnost uchovávat hodnotu, ve vlastnictví ekonomického subjektu
aktivum	Ekonomický slovník (Hindls, Holman, Hronová, 2003)	majetek jednotky účetní, který jí zajišťuje prokazatelný budoucí ekonomický prospěch, je kontrolován a ovládán účetní jednotkou (účetní jednotka jej vlastní, má právo s ním nakládat, využívat ke své činnosti) a je výsledkem minulých transakcí a skutečností
aktiva	Velká ekonomická encyklopedie (Žák a kol., 1999)	složky ekonomických zdrojů, kterými podnik disponuje
aktivum („asset“)	Macmillanův slovník moderní ekonomie (Pearce, 1995)	předmět, který má tržní čili směnnou hodnotu a tvoří část bohatství nebo majetku svého vlastníka
aktiva	Manažerská ekonomika (Synek, 2011)	jednotlivé položky hospodářských prostředků

Zdroj: vlastní zpracování na základě uvedených zdrojů.

Tabulka 2: Pojem "majetek".

pojem	zdroj	definice
majetek	Občanský zákoník (89/2012 Sb.) v platném znění	souhrn všeho, co osobě patří
majetek	Zákon o účetnictví v platném znění	<i>pojem je používán, není definován</i>
obchodní majetek podnikatele, který je fyzickou osobou	Obchodní zákoník (zrušený)	věci, pohledávky a jiná práva a penězi ocenitelné hodnoty, které patří podnikateli a slouží nebo jsou určeny k jeho podnikání
obchodní majetek podnikatele, který je právnickou osobou	Obchodní zákoník (zrušený)	veškerý její majetek

čistý obchodní majetek podnikatele, který je fyzickou osobou	Obchodní zákoník (zrušený), ve znění účinném k 31. 12. 2013	obchodní majetek po odečtení závazků vzniklých podnikateli v souvislosti s podnikáním
čistý obchodní majetek podnikatele, který je právnickou osobou	Obchodní zákoník (zrušený), ve znění účinném k 31. 12. 2013	obchodní majetek po odečtení veškerých závazků
obchodní majetek poplatníka daně z příjmů fyzických osob	Zákon o daních z příjmů v platném znění	část majetku poplatníka, o které bylo nebo je účtováno anebo je nebo byla uvedena v daňové evidenci
obchodní majetek poplatníka daně z příjmů právnických osob	Zákon o daních z příjmů v platném znění	veškerý majetek, který a) mu patří, pokud jde o poplatníka právnickou osobu, b) k němu patří, pokud jde o poplatníka, který není právnickou osobou
majetek	Ekonomický slovník (Hindls, Holman, Hronová, 2003)	souhrn prostředků, který podnik používá při své hospodářské činnosti
majetek	Velká ekonomická encyklopedie (Žák a kol., 1999)	soubor všech věcí (movitých i nemovitých), všech majetkových práv a majetkových závazků (tzn. aktiv a pasiv) určitého subjektu
majetek v užším smyslu	Velká ekonomická encyklopedie (Žák a kol., 1999)	aktiva určitého subjektu
majetek	Občanské právo hmotné (Dvořák, Švestka, Zuklínová, 2013)	všechna aktiva, která osobě patří, souhrn hodnotou kladných majetkových práv osoby
majetek	Důvodová zpráva k novému občanskému zákoníku (2012)	souhrn aktivních hodnotových položek náležících určité osobě
majetek	Manažerská ekonomika (Synek, 2011)	konkrétní složení hospodářských prostředků
majetek	Základy financí podniku (Zinecker, 2008)	suma všech aktiv v tržní hodnotě, která jsou ve vlastnictví nositele rozhodování

Zdroj: vlastní zpracování na základě uvedených zdrojů.

Tabulka 3: Pojem "jmění".

pojem	zdroj	definice
jmění	Občanský zákoník (89/2012 Sb.) v platném znění	souhrn majetku a dluhů
obchodní jmění podnikatele, který je fyzickou osobou	Obchodní zákoník (zrušen), ve znění účinném k 31. 12. 2013	soubor obchodního majetku a závazků vzniklých podnikateli v souvislosti s podnikáním

obchodní jmění podnikatele, který je právnickou osobou	Obchodní zákoník (zrušen), ve znění účinném k 31. 12. 2013	soubor jeho veškerého majetku a závazků
jmění	Velká ekonomická encyklopedie (Žák a kol., 1999)	soubor všech věcí (movitých i nemovitých), všech majetkových práv a majetkových závazků (tzn. aktiv a pasiv) určitého subjektu
jmění	Občanské právo hmotné (Dvořák, Švestka, Zuklínová, 2013)	souhrn majetku a dluhů, tedy aktiv a pasiv
jmění	Důvodová zpráva k novému občanskému zákoníku (2012)	komplex kladných a záporných majetkových hodnot (aktiv a pasiv) náležející určité osobě

Zdroj: vlastní zpracování na základě uvedených zdrojů.

Tabulka 4: Pojem "závazek".

pojem	zdroj	definice
závazek	Občanský zákoník (89/2012 Sb.) v platném znění	<i>pojem není definován, ale je používán (ve smyslu závazkového právního vztahu, nikoliv dluhu)</i>
závazek	Zákon o účetnictví v platném znění	<i>pojem je používán, není definován</i>
závazkový právní vztah	Občanský zákoník (40/1964 Sb.) - zrušený	právní vztah, ze kterého věřiteli vzniká právo na plnění (pohledávka) od dlužníka a dlužníkovi vzniká povinnost splnit závazek
závazek	Občanský zákoník - zrušený	<i>pojem není definován, ale je používán (ve smyslu jak závazkového právního vztahu, tak i ve smyslu dluhu)</i>
závazek („liability“)	Mezinárodní účetní standardy (IAS 37)	současná povinnost účetní jednotky, která vznikla jako důsledek události v minulosti a jejíž vypořádání způsobí účetní jednotce odtok prostředků představujících ekonomický prospěch
závazky, celkové závazky („liabilities“, „total liabilities“)	Teorie a praxe firemních financí (Brealey, Myers, Allen, 2014)	celková hodnota pohledávek za firemními aktivy
závazek	Ekonomický slovník s odborným výkladem (Fialová, Fiala, 2013)	povinnost plnění vyplývající zpravidla z přijatého úvěru
závazek	Ekonomický slovník (Hindls, Holman, Hronová, 2003)	částka dlužná mezi dvěma partnery z pohledu dlužníka
závazky	Macmillanův slovník moderní ekonomie (Pearce, 1995)	jakékoliv pohledávky, faktické nebo potenciální, vůči jednotlivci nebo instituci

závazek	Velká ekonomická encyklopedie (Žák a kol., 1999)	povinnost konat či zdržet se konání nebo jednání
závazky, celkové závazky („liabilities“, „total liabilities“)	Teorie a praxe firemních financí (Brealey, Myers, Allen, 2014)	celková hodnota pohledávek za firemními aktivy

Zdroj: vlastní zpracování na základě uvedených zdrojů.

Tabulka 5: Pojem "dluh".

pojem	zdroj	definice
dluh („debt“)	Ekonomický slovník s odborným výkladem (Fialová, Fiala, 2013)	břemeno, které vzniká dlužníku přijetím úvěru (...), ať v peněžní nebo věcné formě
dluh	Ekonomický slovník (Hindls, Holman, Hronová, 2003)	závazek účetní jednotky, který pochází z minulých událostí a je spolehlivě ocenitelný; povinnost dlužníka zaplatit věřiteli pohledávku
dluh („debt“)	Macmillanův slovník moderní ekonomie (Pearce, 1995)	závazek vyplývající z obdržení půjčky nebo přijetí zboží či služeb na úvěr (tj. proti příslibu pozdějšího placení)
dluh	Důvodová zpráva k novému občanskému zákoníku (2012)	co má být plněno
dluhy	Manažerská ekonomika (Synek, 2011)	cizí kapitál

Zdroj: vlastní zpracování na základě uvedených zdrojů.

3 VÝSLEDKY

Aktuální úprava v českém soukromém právu – pojmy „majetek“ a „jmění“

V běžné, hovorové mluvě jsme zvyklí pojmy „majetek“ a „dluhy“ zaměňovat. Jak uvádí důvodová zpráva k novému občanskému zákoníku, česká klasická civilistická terminologie dokonce přikládala pojům „jmění“ a „majetek“ opačný význam, než soudobá právní nauka, z čehož stále vznikají určitá nedorozumění.

I právní úprava těchto pojmů v občanském zákoníku prošla určitým vývojem. Obecný zákoník občanský (1811) nerozlišoval důsledně mezi majetkem a jměním a jinak tomu nebylo ani u vládního návrhu občanského zákoníku z roku 1937, kde byly oba pojmy místy užívány jako synonyma. Zároveň však zřetelně rozlišoval mezi majetkem a dluhy, zejména v oblasti úpravy

dědického práva. Občanské zákoníky z let 1950, resp. 1964 neobsahovaly explicitní odlišení majetku od souboru majetku a dluhů. Jmění jako soubor aktiv a pasiv upravil výslovně až obchodní zákoník v případě vymezení obchodního jmění podnikatele. (Lavický a kol., 2014)

Obchodní zákoník definoval i obchodní majetek podnikatele. V případě podnikatele, který byl fyzickou osobou, jím byly věci, pohledávky a jiná práva a penězi ocenitelné hodnoty, jež patřily podnikateli a sloužily nebo byly určeny k jeho podnikání. V případě právnické osoby byl obchodní majetek definován jako veškerý její majetek. Soubor obchodního majetku a závazků vzniklých podnikateli, který byl fyzickou osobou, v souvislosti s podnikáním, se označoval jako obchodní jmění, v případě právnické osoby to byl soubor jeho veškerého majetku a závazků. Pro obchodní jmění byla zavedena legislativní zkratka „jmění“.

Současný občanský zákoník pojímá pojem majetku extenzivně, když *„Souhrn všeho, co osobě patří, tvoří její majetek. Jmění osoby tvoří souhrn jejího majetku a jejích dluhů.“* Za majetek lze přitom považovat prakticky všechny věci v právním smyslu (tedy jak hmotné, tak i nehmotné, např. i práva). Z povahy věci však nelze za majetek považovat statky, které jsou předmětem osobnostních práv, a nejsou jím ani osobnostní statky člověka. Občanský zákoník však není důsledný v sémantickém pojetí majetku zahrnujícího pouze aktiva – v řadě případů hovoří o majetku, ačkoli se zjevně jedná o soubor majetku a dluhů. Jde např. o správu cizího majetku, kterou by bylo vhodnější nazývat správou cizího jmění. Ovšem i naopak, lze se domnívat z kontextu, že v některých případech užitý pojem jmění neznamená soubor aktiv a pasiv, ale pouze majetek. (Lavický a kol., 2014)

Problematika čistého obchodního majetku, obchodního jmění a čistého obchodního jmění

V obchodním zákoníku byl v jeho posledním platném znění definován ještě tzv. čistý obchodní majetek. Tím byl obchodní majetek po odečtení závazků vzniklých podnikateli v souvislosti s podnikáním (v případě fyzické osoby), resp. veškerých závazků (v případě osoby právnické).

V původní redakci obchodního zákoníku (1991) přitom nebyl definován čistý obchodní majetek, ale čisté obchodní jmění, avšak prakticky shodně. Komentář spoluautorů textu obchodního zákoníku (Dědič, Kopáč, 1995) uvádí k pojmu „jmění“: *„Jmění není vyjádření účetního rozdílu mezi majetkem (aktivy) a závazky (cizími pasivy), nýbrž jejich soubor. To znamená, že majetek a závazky zde stojí vedle sebe.“* Komentář dále uvádí, že pojem

nemá žádný význam z hlediska účetního a je důležitý z právního hlediska. K pojmu „čisté obchodní jmění“ komentář uvádí, že jde o vyjádření rozdílu mezi skutečnou hodnotou majetku a závazků, nikoliv o stav plynoucí z účetnictví, když výjimkou byly situace, kdy se měla hodnota čistého obchodního jmění zjišťovat z účetní závěrky.

Současný občanský zákoník ani v zákon o obchodních korporacích pojem obchodního majetku ani obchodního jmění již neužívají. Důvodová zpráva k novému občanskému zákoníku uvádí, že tyto zvláštní pojmy byly původně do obchodního zákoníku zařazeny v souvislosti s tím, že obsahoval i ustanovení o účetnictví podnikatelů, které je v současné době upraveno veřejnoprávní normou, a pro občanský zákoník tyto zvláštní pojmy nejsou potřebné. O obchodním jmění je pouze zmínka v ustanovení o obchodním závodu a pro jeho účely je možné obsah pojmu „obchodní jmění“ vymezit z obecných ustanovení.

Pojem „obchodní majetek“ nyní definuje veřejnoprávní zákon o daních z příjmů, a to pro poplatníka daně z příjmů fyzických osob a poplatníka daně z příjmů právnických osob.

Aktuální úprava v českém soukromém právu – pojmy „závazek“ a „dluh“

V popisu problematiky pojmu „jmění“ jsem se již dotkla i problematiky závazků a dluhů. I tyto dva pojmy bývají v praxi často směřovány.

Podle důvodové zprávy k novému občanskému zákoníku vznikly určité zmatky při již při překládání obecného zákoníku občanského (1811): *„Při českých překladech obecného zákoníku občanského byla slova *Verbindung* (spojení, ve smyslu spojení smlouvou, tj. *obligace*) a *Verbindlichkeit* (zavázanost, povinnost, závazek) překládána jediným českým výrazem *závazek*, jímž se podle okolností rozuměla buď *obligace*, nebo *povinnost* (v rámci toho i *povinnost k plnění, dluh*).“*

Takto nastartovaná dvojznačnost pak dále přetrvávala. Předchozí právní úprava v občanském zákoníku uváděla, že *„Závazkovým vztahem je právní vztah, ze kterého věřiteli vzniká právo na plnění (pohledávka) od dlužníka a dlužníkovi vzniká povinnost splnit závazek.“* Taková definice jednak výslovně označovala závazek za právní vztah, zároveň však trpěla pojmovou dvojznačností, když závazek byl zákonem chápán nejen jako právní vztah, ale zároveň i subjektivní povinnost, která je obsahem takového právního

vztahu, tedy dluh. Proto byl také někdy v nauce uváděn závazek v širším a v užším smyslu (např. Knappová, Švestka a kol., 2002).

Již v římském právu platilo, že závazek je právním vztahem – „*závazek je právní pouto, které nás svou nevyhnutelností nutí, abychom v souladu s právem našeho státu poskytli někomu nějaké plnění.*“ I současný občanský zákoník chápe závazek jako závazkový právní vztah mezi věřitelem a dlužníkem, ačkoliv jej tak explicitně neoznačuje. Obsahem závazku je přitom pohledávka věřitele, které odpovídá dluh dlužníka, předmětem závazku je plnění (musí být majetkové povahy a odpovídat zájmu věřitele, i když tento zájem není majetkový). Závazek však tvoří i práva a povinnosti související s pohledávkou. Vzniká ze smlouvy, z protiprávního činu, nebo z jiné právní skutečnosti, která je k tomu podle právního řádu způsobilá.

Důvodová zpráva k občanskému zákoníku uvádí, že tento je důsledný při dodržování terminologie, a tak nezaměňuje např. závazek s dluhem. Podle autorů rozsáhlého komentáře k občanskému zákoníku se však pojmové pojetí závazku nijak nemění, a přestože dlužníková povinnost je nazvána „dluh“, neznamená to, že by se praxi zakazovalo nadále užívat pojmu „závazek“ ve stejném smyslu. (Švestka, Dvořák, Fiala a kol., 2014)

Pojmy „aktivum“, „majetek“ a „závazek“ ve veřejném právu

Současný občanský zákoník je však kodexem soukromoprávním. Pojem majetku, resp. jmění může být jinými, zejména veřejnoprávními předpisy užíván pro určité účely specificky, odlišně od obecného vymezení. (srov. Melzer, Tégl a kol., 2014) Meritum účetnictví podnikatelů (2015) připomíná, že nový občanský zákoník zavedl pro velkou řadu institutů nové pojmy, případně zavedeným pojmům přiřkl nové významy. Autoři se však nedomnívají, že by účetnictví nutně muselo opustit svou dosavadní terminologii, je však podle nich nutno brát v potaz, že stejný pojem může znamenat něco jiného pro občanské právo a něco jiného pro účetnictví. Za jednu z nejmarkantnějších změn přitom považují změnu pojmu „závazek“.

Typickou oblastí veřejného práva, která je silně závislá na právu soukromém, je pak daňové právo. Nepřízpůsobení se rekonstrukci soukromého práva by ve svém důsledku mohlo znamenat propad inkasa veřejných rozpočtů a významnou právní nejistotu. Předložené změnové zákony byly zamítnuty senátem, a tak ve stavu časové tísně před nabytím účinnosti nového občanského zákoníku se nosičem legislativních změn daňového práva stalo do té doby nevyužívané zákonné opatření senátu. To reflektovalo mj. terminologické změny, k nimž došlo rekonstrukcí soukromého práva.

Zákonným opatřením tak byl v souvislosti s touto změnou terminologie v občanském zákoníku na řadě míst zákona o daních z příjmů např. nahrazen pojem „závazek“ pojmem „dluh“.

V dalších oblastech veřejného práva došlo k terminologickým změnám zákonem č. 303/2013 Sb. Některé předpisy nebyly terminologicky novelizovány vůbec, když bylo poukazováno na přechodné ustanovení § 3029 odst. 1 občanského zákoníku, podle nějž *„Dovolávají-li se právní předpisy ustanovení, která se tímto zákonem zrušují, vstupují na jejich místo jim odpovídající ustanovení tohoto zákona.“* Následující odstavce 2 pak hovoří o tom, že *„Nestanoví-li tento zákon něco jiného, nejsou dotčena ustanovení právních předpisů z oboru práva veřejného, jakož i ustanovení jiných právních předpisů upravujících zvláštní soukromá práva.“* R. Boháč (2013) přitom spekuluje o tom, zda je možno toto ustanovení chápat jako *lex specialis* k ustanovení § 3029 odst. 1. V jiném příspěvku R. Boháč (2014) uvádí, že daňové právo bylo třeba přizpůsobit soukromému právu i terminologicky, neboť v něm platí zásada „v pochybnostech ve prospěch daňového subjektu“. Pokud by daňové zákony nebyly terminologicky přizpůsobeny, existovala by pochybnost, zda má být použito obecné přechodné ustanovení § 3029.

Další specifickou oblastí veřejného práva je právní úprava účetnictví. Důvodová zpráva k výše zmíněnému zákonnému opatření senátu hovoří výslovně o tom, že pojem závazek vymezuje v účetních předpisech účetní kategorii, která není totožná s civilně právním obsahem tohoto pojmu. Účetní kategorie závazku obsahuje z největší části dluhy, o kterých je účtováno k datu uskutečnění účetního případu, zpravidla později než v okamžiku vzniku jejich právního vztahu. Pod účetní pojem „závazek“ se rovněž zahrnuje specifický účetní závazek typu odložené daně, přijaté zálohy apod. Jedná se o po mnoho let užívaný pojem a předpokládá se jeho použití i nadále v účetních výkazech. Výslovné označení dluhů jako podmnožiny (účetně chápaných) závazků obsahuje po rekodifikační úpravě i níže uvedená definice předmětu účetnictví.

Pojem „závazek“ má v účetnictví podstatně užší význam, než je tomu v občanském zákoníku. Podle ustanovení zákona o účetnictví, vymezujícího předmět účetnictví, *„Účetní jednotky účtují o stavu a pohybu majetku a jiných aktiv, závazků včetně dluhů a jiných pasív, [...]“* Legální definici těchto pojmů, s nimiž zákon o účetnictví i navazující předpisy pracují, zákon o účetnictví neobsahuje. To lze podle komentáře k zákonu o účetnictví

považovat za závažný problém. České účetní předpisy se tím odlišují od Mezinárodních standardů účetního výkaznictví, kde je definicím základních pojmů věnovaná značná pozornost, v souladu s jejich významem. Definice IFRS však v určitých případech nejsou v souladu s naším právním pojetím těchto kategorií, čímž představují závažnou překážku v kompatibilitě s legislativou Evropské unie, vycházející z IFRS. (Müllerová, Vomáčková, Dvořáková, 2014)

Podle mezinárodních účetních standardů je přitom závazek („liability“) *„současná povinnost účetní jednotky, která vznikla jako důsledek události v minulosti a jejíž vypořádání způsobí účetní jednotce odtok prostředků představujících ekonomický prospěch.“* (IAS 37)

Ani definici pojmu „majetek“ zákon o účetnictví neobsahuje. Z vymezení předmětu účetnictví je však zřejmé, že majetek je podřazován pojmu „aktiva“ a odlišuje se od „jiných aktiv“. Za „jiná aktiva“ lze pak považovat přechodné účty aktiv. Majetek, o kterém je účtováno, nemusí být vždy ve vlastnictví účetní jednotky, nemusí tedy být jejím majetkem ve smyslu občanského zákoníku, ale i naopak.

Mezinárodní účetní standardy definují pojem „aktivum“ („asset“) jako *„zdroj, který je ovládán firmou v důsledku minulých událostí, a očekává se od něj plynutí budoucích ekonomických užiteků do účetní jednotky.“* (IAS 38) Koncepční rámec IAS uvádí, že pro určení existence aktiva není podstatné vlastnické právo a například najatý majetek je aktivem, pokud má podnik pod svou kontrolou prospěch, který bude pravděpodobně z tohoto majetku plynout.

Jak již bylo uvedeno výše, účetnictví podnikatelů bylo původně upraveno v obchodním zákoníku. V komentáři k jeho znění (Dědič, Kopáč, 1995) se uvádí, že pojmu „aktiva“ odpovídá pojem „obchodní majetek“.

Pojmy v monografiích a v právnických a ekonomických slovnících

Zkoumané pojmy jsou hojně užívány v odborných textech například v oblasti podnikových financí, daní či účetnictví. Jak je to však s jejich definicemi?

Jelínek (2003) uvádí, že aby významové průniky mezi blízkoznačnými termíny nezatěžovaly porozumění odborným textům, je zapotřebí tyto průniky odstraňovat definicemi, čímž nutně dochází k umělému zužování jinak širšího významu slova uzálního. Podotýká též, že terminologie snáší synonymii, ale obvykle ji omezuje, neboť vzniká nebezpečí, že v terminologických

synonymech budou vnímatelé odborných promluv hledat významové rozdíly.
S

Český překlad respektované knihy *Teorie a praxe firemních financí* (2014) v závěrečném česko-anglickém slovníčku pojmů ze zkoumaných pojmů definují pouze závazky. V první řadě je zde definován pojem „závazek“ („covenant“), a to jako „*klauzule ve smlouvě o půjčce, která dlužníka k něčemu zavazuje.*“ Dále jsou definovány Závazky, celkové závazky“, („liabilities“, „total liabilities“), jako „*celková hodnota pohledávek za firemními aktivy. Rovná se buď celkovým pohledávkám, nebo celkovým pohledávkám minus čisté jmění.*“ (Brealey, Myers, Allen, 2014)

Z českých autorů E. Kislingerová (2010), P. Marek (2009), I. Jindřichovská (2013) pojmy používají, ale buď je nedefinují, nebo uvádějí legální definice, příp. na ně odkazují.

M. Synek (2011) uvádí: „[...] *každé podnikání vyžaduje hmotné i jiné hospodářské prostředky [...] Konkrétní složení prostředků se označuje jako majetek (majetek podniku, firmy), jeho jednotlivé položky jako aktiva. [...] Zdrojem může být buď vlastní kapitál, nebo cizí kapitál (dluhy).*“ Publikace obsahuje i výkladový slovník. Ze zkoumaných pojmů zde lze nalézt pojem „aktiva“, definovaný následovně: „*v účetnictví označení souboru hospodářských prostředků (jmění), vyjádřených v penězích [...]*“ Definice tedy používá, možná poněkud překvapivě, pojmu „jmění“.

Z dalších autorů např. M. Zinecker (2008) definuje majetek jako „*sumu všech aktiv v tržní hodnotě, která jsou ve vlastnictví nositele rozhodování.*“

Typickými nositeli terminologických definic jsou odborné encyklopedie a slovníky. Ekonomický slovník s odborným výkladem v češtině i v angličtině (Fialová, Fiala, 2013) definuje aktivum („asset“) jako „*majetek nebo nehmotné nároky, které mají schopnost uchovávat hodnotu, ve vlastnictví ekonomického subjektu.*“ Dluh („debt“) je zde definován jako „*břemeno, které vzniká dlužníku přijetím úvěru [...], ať v peněžní nebo věcné formě.*“ Závazek („liability“) je vymezen jako „*povinnost plnění vyplývající z pravidla z přijatého úvěru.*“ Majetek ani jmění v tomto slovníku definováno není.

Ekonomický slovník Hindlse, Holmana a Hronové (2003) definuje aktiva jako „*majetek jednotky účetní, který jí zajišťuje prokazatelný budoucí ekonomický prospěch, je kontrolován a ovládán účetní jednotkou (účetní jednotka jej vlastní, má právo s ním nakládat, využívat ke své činnosti) a je výsledkem minulých transakcí a skutečností. Lze jej spolehlivě a reálně ocenit a na*

základě toho o něm účtovat.“ Dluh je v tomto slovníku definován jako „závazek účetní jednotky, který pochází z minulých událostí a je spolehlivě ocenitelný. Jedná se o povinnost dlužníka zaplatit věřiteli pohledávku.“ Slovník obsahuje i definici majetku: „souhrn prostředků, který podnik používá při své hospodářské činnosti. Zahrnuje hmotné i nehmotné majetkové hodnoty.“ Závazek je vymezen jako „částka dlužná mezi dvěma partnery z pohledu dlužníka.“ Jmění zde definováno není.

Macmillanův slovník moderní ekonomie (Pearson, 1995) definuje aktiva (assets) jako *„předmět, který má tržní čili směnnou hodnotu a tvoří část bohatství nebo majetku svého vlastníka.“* Dluh (debt) je podle něj *„závazek vyplývající z obdržení půjčky nebo přijetí zboží či služeb na úvěr (tj. proti příslibu pozdějšího placení).“* Závazky (liabilities) jsou zde vymezeny jako *„jakékoliv pohledávky, faktické nebo potenciální, vůči jednotlivci nebo instituci.“* Jmění ani majetek v tomto slovníku definovány nejsou.

Lexikon daňových pojmů (Motloch a kol., 2001) aktiva ani majetek nedefinuje, byť vymezuje např. *„jiný majetek“* či *„majetek vytvořený vlastní činností“* ap. Definice obecně odvozuje z právních předpisů daňového práva.

Velká ekonomická encyklopedie (1999) popisuje aktiva jako *„složky ekonomických zdrojů, kterými podnik disponuje.“* Uvádí také jejich znaky, kterými jsou charakteristická ve svém širším ekonomickém pojetí, jež odlišuje od užšího pojetí účetního a uvádí další podmínky, které musí být splněny, aby mohlo být aktivum považováno za aktivum v pojetí účetním. Pod heslem *„jmění“* v encyklopedii najdeme definici: *„JMĚNÍ (majetek) je soubor všech věcí (movitých i nemovitých), všech majetkových práv a majetkových závazků (tzn. aktiv a pasiv) určitého subjektu.“* Dále je pak k heslu *„jmění“* uvedeno: *„V užším smyslu se pojem majetek používá k označení aktiv určitého subjektu. V případě podnikatele jsou tato aktiva označována jako obchodní majetek.“* Pojem *„závazek“* je vymezen jako *„povinnost konat či zdržet se konání nebo jednání. Nejčastěji jde o závazek uhradit peněžitou či nepeněžitou formou za provedené výkony.“* Nalezneme zde však i heslo *„závazkové vztahy“*, pro které je v rámci výkladu používán též pojem *„závazky“* jako synonymum. Pojem *„dluh“* zde přímo jako heslo definován není, v rámci hesla *„závazky“* jsou však dluhy výslovně označeny jako podmnožina závazků, když dále se uvádí: *„účetní závazky, tj. dluhy) se oceňují nominální hodnotou [...]“.*

Pojmy nedefinuje např. Všeobecný slovník právní (2009), ačkoliv vymezuje specificky např. „majetek církevní“.

Problematika překladů

V rámci zkoumání dané problematiky byly též brány v potaz některé texty přeložené z angličtiny. Překlady bohužel situaci ještě více komplikují. Pojem „asset“ bývá překládán do češtiny jako „aktivum“, ale též jako „majetek“, ev. také „jmění“. Pojem „liability“ bývá překládán nejčastěji jako „závazek“, ale též jako „dluh“ (srov. např. Strouhal, 2014). Naopak termínem „závazek“ jsou překládány i jiné pojmy, např. „covenant“ (např. Brealey, Myers, Allen, 2014).

Anglicko-český právní slovník překládá pojem „assets“ jako „aktiva, jmění, celkový majetek; pozůstalostní jmění; konkurzní podstata“. Pojem „debt“ je zde přeložen jako „dluh, dluhy, zadluženost, závazek, pohledávka“. Další klíčový pojem, „liability“, je přeložen jako „odpovědnost, ručení, závazek, povinnost; finanční závazek, dluh, pasivum“, resp. „liabilities“ jako „dluhy, pasiva, finanční závazky“. Pojem „property“ je pak přeložen jako „majetek, vlastnictví, majetkové právo; realita, nemovitost, budova, pozemek; vlastnost“. (Oherová a kol., 2010a)

Česko anglický právní slovník stejných autorů překládá „aktiva“ jako „assets“, resp. též „aktivum“ jako „asset“, „dluh“ pak jako „debt, obligation, liability, commitment“, resp. „dluhy“ jako „debts, liabilities, outstandings“, dále pak „majetek“ jako „wealth, property, possession, holdings, goods, fortune, equity“, zatímco „jmění“ jako „property, assets, fortune, estate, possessions“, „závazek“ jako „obligation, undertaking, pledge, engagement, encumbrance, commitment, charge, bond, (ručení) liability, (písemný) covenant“, resp. „závazky“ jako „responsibilities, accounts payable, liabilities“. (Oherová a kol., 2010b)

Komplikované terminologické propletení může ilustrovat např. fakt, že IAS 16, v angličtině nazvaný „Property, plant and equipment“ nese v češtině název „Pozemky, budovy a zařízení“.

4 DISKUSE A ZÁVĚR

Pro tento příspěvek byly k bližšímu zkoumání vybrány pojmy „aktivum“, „majetek“, „jmění“, které jsou významově blízké a bývají často zaměňovány, a dále pojmy „závazek“, „dluh“, u nichž je tomu podobně. Jde o pojmy široce využívané i v běžném jazyce. Za odborné termíny je lze považovat v různých

oblastech ekonomie, objevují se v právních předpisech soukromoprávních i veřejnoprávních, kde nabývají různých významů.

Zkoumáním významu předmětných pojmů byly shledány významné rozdíly v chápání jednotlivých pojmů, které se pak promítají i do chápání vzájemných vztahů a diferencí těchto pojmů.

Východiskem zkoumání byla právní úprava současného občanského zákoníku. Ten přinesl významné pojmové změny, které se částečně promítly i do veřejného práva.

Pojem „majetek“ chápe současný občanský zákoník jako podmnožinu pojmu „jmění“. Klasická civilistická terminologie přisuzovala těmto pojmům opačný význam, dnes se však již s takovým pojetím setkáme pouze výjimečně (např. Žák a kol., 1999), avšak nezřídka bývají pojmy „majetek“ a „jmění“ považovány za synonyma. Terminologických záměn či nedůslednosti se, i přes výše uvedenou deklaraci důvodové zprávy, dopouští i samotný občanský zákoník (zmíněna byla např. „správa cizího majetku“, když by mělo jít spíše o správu cizího jmění). V odborných textech lze pak v případě užití pojmu „jmění“ zcela jistě doporučit držet se definice občanského zákoníku či alespoň pojem jasně vymezit. K uvedeným pojmům pak přistupuje pojem „aktiva“, který občanským zákoníkem užíván není a používá ho (ale nedefinuje) veřejnoprávní zákon o účetnictví. Ten používá, leč nedefinuje rovněž pojem „majetek“, když jej chápe jako podmnožinu aktiv. Pojem „aktiva“ je však nezřídka užíván i v odborné literatuře, a to jak ve významu shodném s účetním pojetím, tak i ve významu opačném, kdy aktiva jsou chápána jako podmnožina majetku, kromě toho však i ve významu synonyma (což je přirozené, neboť pro některé odborné texty mohou být difference v pojmech tak málo významné, že je s ohledem na popisovaný problém lze zanedbat).

Pojem „závazky“ a „dluhy“ je nyní občanským zákoníkem rovněž oddělován. Zatímco předcházející právní úprava užívala pojem „závazky“ ve dvou různých významech, když v jednom z významů byl synonymem pojmu „dluhy“ (co má být plněno), zatímco ve druhém z významů byly „dluhy“ podmnožinou „závazků“ (které zahrnovaly celý právní vztah, tedy i právo věřitele na plnění), současná soukromoprávní úprava volí pouze druhý způsob. Poznámka ve velkém komentáři ke kodexu (Švestka, Dvořák, Fiala a kol., 2014) však dává tušit, že ani v právní praxi první z významů nevymizí. Jiné, užší pojetí závazků pak obsahuje veřejnoprávní zákon o účetnictví. Terminologické směšování a záměny pojmů „závazky“ a „dluhy“ však zřejmě

není způsobilé vyvolat tak významné důsledky, jako je tomu v případě „majetku“ a „jmění“.

Co se týče veřejnoprávních předpisů, daňové právo bylo rekodifikačním terminologickým změnám dobře přizpůsobeno. Účetní předpisy oproti tomu drží vlastní terminologickou linii, jiné, specifické významy pojmů jsou dlouhodobě zažitá a rovněž dlouhodobě respektovány. S odlišností významů uvedených pojmů v účetnictví a v soukromém právu je tedy nutno v odborných textech stále počítat.

Problematika překladu uvedených pojmů by si zasloužila podrobnější zkoumání a samostatný příspěvek. Překlad odborných termínů není v praxi jednoznačný, stejné pojmy nejsou vždy stejně překládány, mj. proto, že zohledňují účel překladu, koncové publikum. Za problematické bylo označeno i přeložení textu obecného zákoníku občanského (1811). V překladech odborných textů z jiných jazyků je třeba obzvlášť pečlivě pátrat po tom, jak jsou v nich chápány uvedené pojmy, v překladech do cizího jazyka je nutno důkladně vážit terminologii.

Přestože tedy část autorů odborné literatury považuje pojmy za natolik jednoznačné, že necítí potřebu je definovat, jak bylo prezentováno výše, významové diference jsou natolik podstatné, že definice pojmů či odkazy na definice legální mají v odborných textech zcela jistě své opodstatnění.

5 POUŽITÉ ZDROJE

- [1] BOHÁČ, R. Změny daňového práva v souvislosti s rekodifikací soukromého práva. *ACTA UNIVERSITATIS CAROLINAE – IURIDICA* 3. 2013. Pag. 19-36.
- [2] BOHÁČ, R. Daňové právo a rekodifikace soukromého práva – Část III. *Právní prostor*, 2014. Dostupné na <http://www.pravniprostor.cz/clanky/financni-pravo/danove-pravo-a-rekodifikace-soukromeho-prava-cast-iii>
- [3] BREALEY, A. R., MYERS, S. C., ALLEN, F. *Teorie a praxe firemních financí. 2., aktualizované vydání*. Přeložil Vladimír Golík, Zdeněk Mužík, Liběna Stiebitzová. Brno: BizBooks, 2014. 1096 s. ISBN 978-80-265-0028-5.
- [4] BULLA, M., BRYCHTA, I., KRUPOVÁ, T., KUCHAROVÁ, I., NÁHLOVSKÁ, J., PILAŘOVÁ I., PŠENKOVÁ Y., STROUHAL J.

- meritum Účetnictví podnikatelů 2015*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, 544 s. ISBN 978-80-7478-690-7.
- [5] ČESKO. *Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník*. In: Sběrka zákonů České republiky. 1991.
- [6] ČESKO. *Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví*. In: Sběrka zákonů České republiky. 1991.
- [7] ČESKO. *Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů*. In: Sběrka zákonů České republiky. 1992.
- [8] ČESKO. *Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník*. In: Sběrka zákonů České republiky. 2012.
- [9] ČESKO. *Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)*. In: Sběrka zákonů České republiky. 2012.
- [10] ČESKO. *Zákon č. 303/2013 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva*. In: Sběrka zákonů České republiky. 2012.
- [11] DĚDIČ, J., KOPÁČ, L. *Obchodní zákoník s úvodním komentářem*. Praha: Prospektrum, 1995. 281 s. ISBN 978-80-7175-021-2.
- [12] DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J., ZUKLÍNOVÁ, M. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: obecná část*. Praha: Wolters Kluwer, 2013. 432 s. ISBN 978-80-7478-326-5.
- [13] EVROPSKÁ KOMISE. Nařízení Komise (ES) č. 1126/2008 ze dne 3. listopadu 2008, kterým se přijímají některé mezinárodní účetní standardy v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1606/2002. *Úřední věstník Evropské unie*. Dostupné v českém jazyce na <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:320:0001:0481:CS:PDF>, v anglickém jazyce na <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008R1126&qid=1446208543965&from=EN>
- [14] FIALOVÁ, H., FIALA, J. *Ekonomický slovník s odborným výkladem česky a anglicky*. 3. aktualizované vydání. Praha: A plus, 2014. 318 s. ISBN 978-80-87681-02-2.

- [15] HINDLS, R., HOLMAN, R., HRONOVÁ, S. a kolektiv. *Ekonomický slovník*. Praha: C. H. Beck, 2003. 519 s. ISBN 978-80-7179-819-3.
- [16] JELÍNEK, M. Odborná terminologie a jazyková kultura. In Národní knihovna. *Knihovnická revue*. 2003, roč. 14, č. 4. s. 212-218.
- [17] JINDŘICHOVSKÁ, I. *Finanční management*. Praha: C. H. Beck, 2013. 295 s. ISBN 978-80-7400-052-2.
- [18] KISLINGEROVÁ, E. a kol. *Manažerské finance*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. 811 s. ISBN 978-80-7400-194-9.
- [19] KNAPPOVÁ, M., ŠVESTKA, J. a kolektiv. *Občanské právo hmotné. Svazek I. Díl první: obecná část. Díl druhý: Věcná práva*. 3. vydání. Praha: ASPI Publishing, 2002. ISBN 978-80-86395-28-6.
- [20] KŘEN, M., BARTOŇ, T., CVRČEK, V., HNÁTKOVÁ, M., JELÍNEK, T., KOCEK, J., NOVOTNÁ, R., PETKEVIČ, V., PROCHÁZKA, P., SCHMIEDTOVÁ, V., SKOUMALOVÁ, H.. *SYN2010: žánrově vyvážený korpus psané češtiny*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2010. Dostupný z WWW: <http://www.korpus.cz>
- [21] LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014, 2400 s. ISBN 978-80-7400-529-9.
- [22] MAREK, P. a kol. *Studijní průvodce financemi podniku*. 2. vydání. Praha: Ekopress, 2009. 634 s. ISBN 978-80-869-2949-1.
- [23] MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Důvodová zpráva k zákonnému opatření senátu č. 344/2013 Sb., o změně daňových zákonů v souvislosti s rekodifikací soukromého práva a o změně některých zákonů*. 2013. Dostupná na http://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Duvodova-zprava_2013-11-05_ZOS-c-344-2013-Sb-o-zmene-danovych-zakonu-v-souvislosti-s-rekodifikaci-vcetne-duvodove-zpravy.pdf
- [24] MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČESKÉ REPUBLIKY. *Důvodová zpráva k novému občanskému zákoníku*. 2012. Dostupná na <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>
- [25] MELZER, F. TÉGL, P. a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek III. § 419-654*. Praha: Leges, 2014, 1264 s. ISBN 978-80-7502-003-1.

- [26] MOTLOCH J. (ed.), BONĚK, V., BĚHOUNEK, P., BENDA, V., HOLMES, A. *Lexikon – daňové pojmy*. Praha: Sagit, 2001. ISBN 978-80-7208-265-5.
- [27] MÜLLEROVÁ, L., VOMÁČKOVÁ, H., DVOŘÁKOVÁ, D. *Účetní předpisy pro podnikatele: (zákon o účetnictví, prováděcí vyhláška k zákonu, České účetní standardy): komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2009. Právní stav v ASPI k 1. 1. 2014. 604 s. ISBN 978-80-7357-435-2.
- [28] OHEROVÁ, J. a kolektiv. *Anglicko-český právní slovník*. 4. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Linde, 2010. 582 s. ISBN 978-80-7201-815-4.
- [29] OHEROVÁ, J. a kolektiv. *Česko-anglický právní slovník*. 4. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Linde, 2010. 649 s. ISBN 978-80-7201-807-9.
- [30] PEARCE, D. W. *Macmillanův slovník moderní ekonomie*. Ze čtvrtého vydání anglického originálu Macmillan Dictionary of Modern Economics přeložil Oldřich Dědek. Praha: Victoria Publishing, 1995. 549 s. ISBN 978-80-85605-42-2.
- [31] RAKOUSKÉ CÍSAŘSTVÍ. *Zákon č. 946/1811 ř. z., obecný zákoník občanský*.
- [32] SKALICKÁ DUŠÁTKOVÁ, M. Firma, podnik nebo obchodní závod? Některé termíny ekonomických disciplín v konfrontaci s jejich legální definicí. *Sborník konference: Interdisciplinární mezinárodní vědecká konference doktorandů a odborných asistentů QUAERE 2015*. Hradec Králové: MAGNANIMITAS, 5. vyd. 2015. ISBN 978-80-87952-10-8. S. 534-542.
- [33] SKALICKÁ DUŠÁTKOVÁ, M. Booked securities: are they securities or not? *10th International Scientific Conference Financial management of Firms and Financial Institutions Ostrava VŠB-TU of Ostrava, Faculty of Economics, Department of Finance 7th – 8th September 2015*. Příspěvek z uvedené konference dosud nebyl publikován.
- [34] STROUHAL, J. *Slovník pojmů IFRS (2. aktualizované vydání)*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 216 s. ISBN 978-80-7478-545-0.
- [35] SYNEK, M. *Manažerská ekonomika*. 5., aktualizované a doplněné vydání. Praha: Grada Publishing, 2011. 471 s. ISBN 978-80-2473-494-1.

- [36] ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek V.* Praha: Wolters Kluwer, 2014, 1700 s. ISBN 978-80-7478-638-9.
- [37] VESELÝ, F. X. *Všeobecný slovník právní. 1. - 5. díl.* Praha: Wolters Kluwer, 2009. ISBN 978-80-7357-456-7.
- [38] ZINECKER, M. *Základy financí podniku.* Brno: CERM, 2008. 194 s. ISBN 978-80-214-3704-3.
- [39] ŽÁK, M. a kol. *Velká ekonomická encyklopedie.* Praha: Linde, 1999. 806 s. ISBN 978-80-7201-172-8.

AFILACE

Příspěvek je výstupem projektu specifického výzkumu „Výzkum ekonomických faktorů a jejich dopad na konkurenceschopnost podniku“ Interní grantové agentury Vysokého učení technického v Brně s registračním číslem FP-S-15-2825.

AUTOR

Mgr. Ing. et Ing. Martina Skalická Dušátková, Vysoké učení technické v Brně, Fakulta podnikatelská, Ústav ekonomiky, Kolejní 42, 612 00 Brno, martina.dusatkova@gmail.com

AUTHOR

Mgr. Ing. et Ing. Martina Skalická Dušátková, Brno University of Technology, Faculty of Business, Department of Economics, Kolejní 42, 612 00 Brno, martina.dusatkova@gmail.com